

Naturparker

Naturparker är ofta kuperade, större parker med berg i dagen, stora träd och stora nivåskillnader. Naturparker är präglade av naturen och dess förutsättningar.

Bild från Pårsundsberget

12. Fabriksbacken

Historik

Parken har fått namnet efter gångvägen som ligger här, vilket i sin tur har fått namnet från den tidigare vägen som låg här, Fabriksvägen, den vägen arbetarna tog när de skulle till yllefabriken som låg öster om parken tills den gick i konkurs 1934. Då köpte HSB marken och byggde bostäder. Stora delar av parken är ursprunglig natur som sparades när bostadsområdet byggdes på 1940-talet. Då kompletterades parken med parkstigar, liten bollplan och lekplats. Lekplatsen finns dock inte kvar idag. Parkmarken vid entrén från Vindragargatan (7) sköts av de boende genom ett brukaravtal.

Beskrivning

Storlek: 1,4 ha

Karaktär: Naturpark

Innehåll: Parken sluttar ned mot vattnet och stora delar av parken består av ekskog. Längs stigarna finns bitvis buskage omväxlande med klippta gräsytor. En mindre grusbollplan finns i den västra delen (4). Sittplatser finns utefter stigarna. Längs med en av gångstigarna finns en minnessten tillägnad Anders Reimer (5). Längs med vattnet finns en strandpromenad (2) som beskrivs under Reimersholmes strandpark.

Analys

Grön karaktär: Fabriksbacken har vacker naturkaraktär med stora, gamla ekar, berghällar och vild undervegetation. Stadens mark är naturlig medan tomtmarken som angränsar till parken är ordnad och mer av parkkaraktär. Entréerna upp till parken från Anders Reimers väg är svåra att hitta och skulle behöva förtydligas.

Grönt vardagsrum: Hela Reimersholme har en privat karaktär och därför är det viktigt att tydliggöra allmänhetens tillträde till parken. Att skapa en allmän grillplats eller lekplats skulle kunna göra Fabriksbacken till ett utflyktsmål och bidra till att göra promenadstråket runt Reimersholme mer allmänt. I parken finns möjlighet till naturlek, vilket skulle kunna uppmuntras genom små tillägg så som sittstockar eller annan naturpedagogisk lek. Bollplanen används också som bouleplan vilket ger ytan en ökad användning. Kompletterande sittplatser och eventuellt ett enkelt tak vid bollplanen skulle ytterligare öka vistelsevärdena.

Ekologisk infrastruktur: Fabriksbacken har en fantastisk ekmiljö med flertalet äldre ekar och jätteeckar och utgör Kärnområde i habitatnätverket för eklevande insekter, det vill säga den högsta klassificeringen för ekområden i Stockholm. Ekmiljöer är livsmiljö för många organismgrupper så som fladdermöss, fåglar (tex nötskrikan), eklevande insekter (ekbarkbock), svampar (ekticka och oxtungsvamp) och lavar. Reimersholme inkl. Fabriksbacken utgör som helhet även Kärnområde i habitatnätverket för groddjur bl.a. tack vare den höga andelen naturstränder. Fabriksbackens vegetation erbjuder såväl en variation av värdefulla livsmiljöer som en variation av ekosystemtjänster. Området har en bred, treskiktad vegetation som bedöms ha en mycket god luft-, buller- och temperaturreglerande funktion för närliggande bebyggelse. De solitära jätteeckarna erbjuder skugga varma sommardagar.

1. Fabriksbacken, 2. Reimersholmes strandpark, 3. Hundrastningsområde, 4. Bollplan, 5. Minnessten, 6. Lekplats, 7. Vindragargatan. Skala 1:4000.

Under ekarna finns utställda picknickbord och boendes grillar. Allmänna grillar skulle kunna tillföras.

Den lilla bollplanen ligger insprängd i naturen.

Bevara:

- De viktiga naturvärdena som finns på platsen samt grönområdets sammanhållenheter och storlek
- Karaktären av ett grönt golv i kombination med gamla ekar och buskar
- Minnesstenen som berättar om Reimersholmes historia
- Naturstranden

Vårda:

- Vårda ekbeståndet genom gallring och friställning
- Utblickar genom att försiktigt röja upp vissa partier vid bänkplaceringar
- Tillgängligheten och därför tillföra handledare på vissa ställen

Utveckla

- Bättre entréer in till parken
- En allmän grillplats vid picknickborden
- Naturlek genom små tillägg i skogen
- Lämna rishögar vid slyröjning som boplatser åt igelkottar
- Utveckla med mer död ved, särskilt i ekområdena vid röjningsarbeten

Gångväg mot tomtmarken.

13. Fåfängen

Historik

Lusthuset och trädgården anlades av grosshandlare Fredrik Lundin på 1700-talet. Trädgården köptes av staden 1938. Lusthuset brann i början av 1990-talet men byggdes upp igen. Ett nytt café/restaurang byggdes och lusthuset och trädgården renoverades i början på 2000-talet. Fåfängans arkadklippta lindar är ett karaktäristiskt inslag i Stockholms siluett.

Beskrivning

Karaktär: Naturpark

Storlek: 4,7 ha

Innehåll: På toppen av det vackra naturmarksområdet finns en formell, kvadratisk park (1) med utsikt över Saltsjöns inlopp. Parken uppe på höjden är inramad av formbeskurna lindar. Träden ger platsen rumslighet och en specifik siluett. Innanför träden finns gräsytor med grusgångar och rabatter. Här ligger ett äldre lusthus och det nya caféet. I parkens östra del finns en stor hundrastområde (6) och en utsiktsplats (7).

Analys

Grön karaktär: Den kvadratiske formen och de formklippta träden gör platsen arkitektoniskt intressant. Platsen fungerar som ett karaktäristiskt landmärke både från stadens sjöinlopp och från infartsvägen från Nacka. Kontrasten mellan förvildade fruktträd, syrener och andra buskar mot lindarnas strikta former ger platsen en säregen karaktär. Upplevelsen av platsens arkitektoniska helhet, fria utsikt och rymd skymms idag av ett skrymmande partytält och andra mindre servicebyggnader. En översyn av upplåtelsen för att tydliggöra skillnaden mellan offentligt tillgängliga ytor och caféets delar behöver göras. Utsiktsplatsen (7) vid parkens

1. Kvadratisk park med lusthus och café,
 2. Entré från Folkungagatan,
 3. Handikappsparkering,
 4. Entré och nedre p-plats,
 5. Klockstapelbacken,
 6. Hundrastområde,
 7. Utsiktsplats,
 8. Villa Bergshyddan.
- Skala 1:4000.

östra del är idag undanskymd bakom träden och parkbänkarna är i behov av upprustning. Vägskyltar till Fåfängen behöver förtydligas och entréplatsen vid Klockstapelbacken behöver utvecklas. Belysningen i parken består framförallt av elljusspår som går längs Klockstapelbacken och ner mot entrén mot Folkungagatan. Vid fyrkanten är det parkbelysning och belysningsmaster som belyser träden. Elljusspåret skulle med fördel bytas ut till vanlig parkbelysning för att passa platsens karaktär. Parken är vindutsatt och bullerstörd både från väg och hamn, därför är det viktigt att behålla de stora träden som finns i parken. Naturmarken i sluttningarna är fint gallrad och ser välskött ut. Den bör kontinuerligt hållas efter. Fåfängen ska vara en relativt kal klippa med den grönskande trädgården som kontrast på toppen.

Vägen Klockstapelbacken anlades av ryska krigsfångar och får därför inte byggas om.

Utsikt från Utsiktsplatsen över Kvarnholmen.

Grönt vardagsrum: Naturparken fungerar som strövområde, inte minst för turister. Utsikten och avskildheten högt ovanför staden gör parken till ett eftertraktat utflyktsmål. Platsen på toppen är svårtillgänglig. Klockstapelbacken behöver kompletteras med soffor och handledare. På toppen vid lusthuset och den kvadratiske parken kan det vara mycket folk och aktivitet men i utkanterna i parkens naturområden finns många avskilda platser där man kan hitta ro. En bergbana skulle ge fler chansen att kunna njuta av den fantastiska utsikten.

Ekologisk infrastruktur: Fåfängan är ett naturligt höghöjdsområde av kalklippskaraktär, vilket är ett relativt ovanligt inslag i Stockholm. Parken är ett utmärkt fågelskådområde då det huserar ett flertal intressanta fågelarter så som näktergal och andra lövsångare. Fåfängan fungerar potentiellt även som rastplats för vissa sträckande fjällfåglar, varför det är viktigt att bevara denna kalklippskaraktär. I parkens mellanskikt finns mycket täta buskage, främst i parkens östra delar, som är gynnsamma för småfågel. Blommande och bärande vegetation så som förvildade päron, syren och oxel kan till viss del nyttjas av pollinatörer under våren och av stannfåglar under vintern. Torrbackar med högre örter och gräs finns runt parkens toppskikt, särskilt i de östliga delarna. I parken finns det ett visst inslag av död ved, men ytterligare skulle kunna tillföras. Döda askar och almar bör tas bort för att inte sprida sjukdomar. För att utveckla de ekologiska värdena ytterligare bör en natur- och trädvårdsplan tas fram. Fåfängans vegetation som helhet bedöms ha en god luft-, buller- och mikroklimatreglerande funktion.

Formklippta lindar i fyrkant uppe på toppen.

Lusthuset.

Karaktären på naturmarken.

Fåfängan från Åsöparken.

Smal trappa upp mot toppen.

Bevara:

- Fyrkant av formbeskurna lindar som är ett landmärke i staden
- Lusthuset
- Platsen som ett turistmål med café på toppen
- Naturligt höghöjdområde av bergklippskaraktär
- Tätbevuxna områden och buskage på klippytor för fåglar
- Damm på bergshyddan (är tomtmark men är viktig att bevara som vattenhåla för djurliv)
- Förvildade, päron, krollilja, syren och oxel
- Torrbacken i öst med intressant flora
- Stora breda lövträd

Vårda:

- Reparera gräsmattor på toppen. Göra tydligare kanter mellan gräs, planteringsytor och grusade gångar
- Återställ perenn- och rosrabatten
- Ta bort döda almar och askar
- Inslag av död ved, mängden kan öka
- Minimal skötsel och röjning i tätbevuxna områden samt på klippytor (fri utveckling)

Utveckla:

- Utsiktsplats i öster
- Se över områdets upplåtelsefrågor tillsammans med fastighetskontoret mer flera
- Upprätta ett program för parkens entréer
- Upplysande skylt vid Villa Bergshyddan
- Belysningen längs Klockstapelbacken
- Förtydliga vad som tillhör cafét och vad som är offentligt när det gäller picknickbord och toalett.
- Utredda möjligheten för bergbana/hiss
- Gångvägar med inriktning på förbättrad tillgänglighet
- Ta fram natur- och trädvårdsplan
- Området med mer död ved kontinuerligt

14. Långholmen

Historik

Långholmsparken är en av de bergsparker som anlades i Stockholm runt förra sekelskiftet. I samband med muddring av Pårsundet på 1870-talet täcktes berget med jord och ca 2400 träd planterades.

Beskrivning

Storlek: 28,8 ha

Karaktär: Bergspark, Naturpark

Innehåll: Långholmen är en grön och lummig naturpark med vildvuxen grönska. Här finns flera gamla byggnader bl.a. det tidigare fängelset (1) som idag är hotell- och vandrarhem, Karlhälls gård (2) och Stora Henriksvik (3), där det finns ett Bellmanmuseum och ett litet café. Det finns 6 lokaler på Långholmen med kulturhistoriska lämningar registrerade av Riksantikvarieämbetet bl a en hållristning och en båtlämning i vattnet norr om ön. På öns östra del ligger Mälarvarvet (4). På ön finns också lekplaner, idrottsplan (5), friluftsteater (7), klippbad (8), strandbad (9), koloniträdgårdar, båtbyggor och båtupplagsplatser (10). På ön finns många värdefulla träd. Här finns även stora snår av hägg och förvildad syren.

Analys

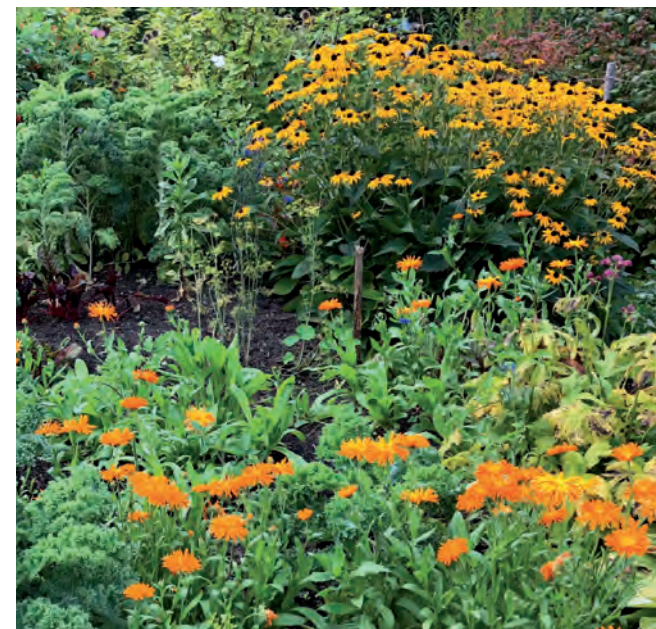
Grön karaktär: Långholmsparken är en välbesökt promenadpark med många olika miljöer. Den vackra kulturmiljöbebyggelsen i parken, utblickarna över vattnet och de många fantastiska träden bidrar till Långholmens särpräglade karaktär. Långholmens unika blandning av avskildhet och aktivitet samt parkens romantiskt brokiga karaktär med träbåtshamn,

1. Före detta Fängelsegård,
 2. Karlhälls gård,
 3. Stora Henriksvik,
 4. Mälarvarvet,
 5. Idrottsplan,
 6. Koloniträdgårdar,
 7. Friluftsteater,
 8. Klippbad,
 9. Strandbad,
 10. Båtområde,
 11. Alstaviks trädgård,
 12. Rosängen.
- Skala 1:10 000.

blomsterprakt, och vackert förfallna byggnader är helt beroende av att Långholmen inte exploaterats. Denna karaktär är viktig att bevara. För att välkomna och upplysa allmänheten om parken behöver entréområdet vid Långholmsbron som idag är rörigt, utformas på ett mer välkomnade sätt. Vid alla åtgärder för att förbättra allmänhetens tillgång till parken är det viktigt att alltid göra avvägningar så att parkens brokiga naturkaraktär bevaras.

Grönt vardagsrum: Långholmen är en uppskattad ö, både för dess rekreativa avskildhet och upplevelsevärden så som bad, bollspel, båtliv och evenemang. Andra rekreativa värden är den rofyllda miljön som till stor del är fri från bilar och cyklar med möjligheten till naturlek, löpträning, picknick och promenader. På ön finns också en friluftsteater, café med uteservering samt koloniträdgårdar och en

Blomsterprakt på kolonilottsområdet på Långholmen.

rosenäng. Koloniträdgårdsområdet upplevs privat. Åtgärder för att öka tillgängligheten till området bör utredas. Upplevelsen av natur och möjligheten att nå vatten gör att ön har stor betydelse som rekreatiomsområde för stockholmarna. Dock saknas vattenkontakt på vissa ställen då båtklubbar och fastigheter blockerar delar av stranden. Det bör utredas hur tillgängligheten till stranden kan förbättras för allmänheten. Längs båtvarven skulle det kunna tillskapas fler sittplatser så att möjligheten att titta på båtlivet stärktes.

En viktig karaktär och kvalitet att behålla är att delar av Långholmen ej är belyst. Detta stärker de ekologiska värdena och bidrar till en unik karaktär inom stadsdelen. Det är dock viktigt att de stora gångstråken och målpunkterna är fortsatt belysta. För att bättre tillgängliggöra parken behöver nya trappor samt andra mindre insatser tillföras. Behovet av ytterligare toaletter bör utredas.

Alstaviks trädgård med anor från 1700-talet har nästan helt försvunnit. Möjligheten att återskapa den bör utredas.

Ekologisk infrastruktur: Långholmen utgör ett särskilt värdefullt område med höga naturvärden och ingår i såväl ESBO som i habitatnätverken för eklevande insekter och groddjur. Långholmen i stort karaktäriseras av en varierad terräng med flera öppna berg- och klippområden, bl.a. Långholmsklippan, vilket är ett naturligt klippbergsområde. I områden med tydlig skogskaraktär förekommer död ved i hög grad. Invid den ena groddammen - Sofiebergsdammen, är graden av död ved särskilt hög, men ön skulle kunna utvecklas mot ett högre inslag av död ved generellt.

På östra Långholmen finns två värdefulla ekområden. Det ena ekområdet sträcker sig genom de öppna yorna

mellan Västerbron och nedanför Långholmsparken till och med Ingenjörsvillan. Inom detta område finns flera enskilda större ekar i akut behov av friställning. Det andra ekområdet sträcker sig från området ovanför Långholmsparken, över Friluftsteatern mot strandzonen mellan klippbadet och strandbadet i nordöst. Detta ekområde skulle kunna utvecklas till ett, mer sammanhållet ekområde med viss röjning, gallring och föryngring. Se framtagna naturvårdsplan för exakt utbredning av områden.

Västra Långholmen utgör ett Kärnområde i både habitatnätverket för eklevande insekter och groddjur, och är den enda spridningsvägen mellan södra och norra Stockholm för spridningen av eklevande arter. Stora delar av östra Långholmen är av 'vild' karaktär, med mycket tätt buskage för fågellivet. Grusade ruderatmiljöer med intressant flora för pollinatörer finns vid båtklubbens mark, Långholmens fängelsemuseum, båtvarven i syd och öst, i västliga sluttningen vid Gallberget och vid Friluftsteatern. Även flera sydvända skogsbryn finns på östra Långholmen vilka sannolikt nyttjas av pollinatörer. Vid Linnéträdgården finns en artrik gräsmatta. Torräng med bl.a. käringtand finns på gräsyta invid fängelsebyggnaden "Centralvakten". Denna skulle med anpassad skötsel (tex slåtter) kunna utvecklas mot finare ängsmark.

På västra Långholmen finns två stycken groddammar som bör bevaras och skötas ändamålsenligt för att fortsatt fungera som reproduktionslokaler för groddjur. Potentiellt används dessa även som vattenhål av djurlivet sommartid. Rödlistade arter så som ask och alm förekommer sporadiskt på Långholmen, men där vissa almar är drabbade av almsjukan.

Ädellövsmiljöer i strandzonen finns längs med nordvästra och nordöstra Långholmens naturstränder och används sannolikt som livsmiljöer av fladdermöss

Träbåtshamnen är unik och spännande att titta på, om allmänheten hade tillträde till bryggorna skulle upplevelsen stärkas.

Ekologiska värden så som stora ädellövträd och slingrande gångstigar med grus.

och bör således bevaras. Blommande och bärande träd och buskar för pollinatörer finns huvudsakligen inom kolonilottsområdet och i rosenängen på västra Långholmen men också i form av fågelbär, hägg, lönn, kastanj och lind som förekommer sporadiskt på ön. Till annan intressant växtlighet finns en jättepoppel vid Sofiebergs västra strand samt en valkask vid Heleneborgs båtklubb.

Stora delar av Långholmens norra stränder utgörs av naturstränder och de södra stränderna på västra Långholmen karaktäriseras av såväl knäckepilar och klibbal. Det är av vikt att dessa bibehålls som naturstränder och att strandzonerna utvecklas med mer knäckepil eftersom det har värden för fiskföryngringen. Tåta buskage för småfåglar finns på nordvästra delarna av västra Långholmen och utgörs i stor grad av tätbevuxna områden med rikt fågelliv (Sofieberg och Karlshåll med omgivning) samt norr om Långholmens folkhögskola.

Områden med tydlig skogskaraktär uppvisar treskiktad vegetation vilket har mycket bra värde för bullerdämpning, luftrening och temperaturreglering. I övrigt uppvisar ön en tvåskiktad vegetation. Långholmen domineras i största allmänhet av stora breda lövträd vilka har en viktig första dagvattenhanterande funktion samt skyddar mot extremväder.

För Långholmen finns en naturvårdsplan framtagen som ytterligare utvecklar platsens behov. All skötsel och utveckling av Långholmen ska utföras i enlighet med den.

Bevara:

- Ekmiljöerna samt solitära gamla ekar och jätteekar
- Naturstränderna
- De två groddammarna
- Rosenängen och Linnéträdgården samt artrika gräsytor
- De 'vilda' miljöerna med tät vegetation och buskage för småfågel
- Ädellövmiljöerna invid strandzonerna för fladdermöss
- Knäckepilar i strandzonerna för fiskföryngring
- En icke exploaterad historisk miljö
- En lågmäld och brokig karaktär
- Koloniträdgårdsområde och rosenträdgård
- Parkens mörka, icke upplysta miljö
- De allmänna strandbaden

Vårda:

- Lyfta fram valkasken genom att frigöra den
- De två groddammarna kräver ändamålsenlig skötsel för att förbli reproduktionsytor för groddjur, se Grodkollen.se
- Vid föryngring av trädbestånd och nyplantering välj ek
- De stora gamla ekarna längs med Sofiebergsvägen bör friställas
- Fri utveckling av områden med tät vegetation samt minimal röjning av buskage på östra Långholmen
- Fri utveckling av ruderatmark
- Vid röjningsarbeten lämnas fälld ved som död ved
- Gräsytor med artrik flora bör klippas mindre sällan för längre blomning alt slåttas enligt framtagen naturvårdsplan

Utveckla:

- Utreda möjligheten för strandpromenad runt hela ön, dock inte på bekostnad av natursträndernas ekologiska funktion
- Båtplatserna, behöver ses över så att allmänhetens tillgång till strandlinjen förbättras
- Möjligheten att komma igenom varvsmiljön
- Utveckla entréerna från bron och entréområdena
- Utveckla alternativa sittplatser och sittmöbler för att rikta sig till fler grupper
- Utveckla befintligt skyltprogram avseende kulturhistoria, ekologi och tillgänglighet
- Komplettera handledare och trappor där detta saknas
- Vissa artrika gräsytor mot ängsmark med ändamålsenlig skötsel
- Ekområdet i Östra området bör utvecklas till ett, mer sammanhållet ekområde med åtgärder så som röjning, gallring och föryngring enligt framtagen naturvårdsplan
- Utred möjligheten att återskapa Alstaviks trädgård

15. Påsundsparken- Påsundsberget

Historik

Påsundsparken började anläggas 1911 enligt tidens mode anpassad efter befintlig terräng och vegetation. Stora mängder träd och buskar planterades och trappor ordnades i området norr om Heleneborgsgatan. Påsundsparken innehåller viktiga geologiska, botaniska och historiska lämningar. Nedanför utsiktsplatsen (6) fanns från 1830 ett stenbrott för stadens gatstenstillverkning.

Beskrivning

Storlek: 2,67 ha

Karaktär: Strandpark, Naturpark

Innehåll: I slutningsområdet mellan bebyggelsen vid Heleneborgsgatan och den nedanförliggande gatan finns parkvägar med trappor och sittplatser. Stora delar av slutningen utgörs av naturmark. En mindre del av Påsundsberget är sedan 1997 naturminne. Längs med vattnet finns det en gångväg (2,5) med båtbyggor utanför strandkanten.

Analys

Grön karaktär: Påsundsparken består av en strandpromenad längs vattnet och en naturpark i Påsundsberget ovanför Söder Mälarstrand. Vägen, som skär rakt igenom parken gör att parken uppfattas som bullrig. Annars är naturparken vindstilla och fantastisk med sin naturmark och sina många stora träd och buskplanteringar av många olika arter. Längs gångstigarna finns små platsbildningar med bänkar och rumsligheterna i anslutning till dessa behöver förbättras. De små sittplatserna kan utvecklas genom att buskagen röjs vid utvalda ställen för att skapa utblickar. Till exempel skulle den soffa som

1. Heleneborgs Malmgård,
 2. Kajpromenad,
 3. Klippt flack gräsyta,
 4. Naturminne,
 5. Strand promenad,
 6. Utsiktsplats.
- Skala 1:6000.

finns på högsta punkten kunna utvecklas till en fin utsiktsplats. I parken finns många granittrappor, murar och husgrunder som är i fint skick. Parken har stora nivåskillnader och otydliga entréer på många håll. Entréerna behöver förtydligas. Området i anslutning till naturminnet (4) kan utvecklas och förtydligas, exempelvis som en liten industripark med fokus på lek och med koppling till de kulturhistoriska värdena.

Strandpromenaden (5) behöver utvecklas och slänten kan göras frodigare genom att tillföras ängsplanteringar eller lökprogram. Allmänhetens möjlighet att röra sig närmare vattnet bör också utredas. Den utblicksplatser som finns längs stranden behöver rustas upp.

Grönt vardagsrum: Parken är relativt oanvänd men har fantastiska upplevelsevärden för de som hittar hit. Det finns många undanskymda platser i parken och stora delar av parken är utan belysning och framförallt östra delen av parken har otrygga delar. Detta är negativt ur trygghetssynpunkt men

Strandpromenaden längs vattnet.

kan också vara ett upplevelsevärde då det finns få naturlika mörka platser i staden. Parken ligger i skugga större delen av tiden. Parken används för promenad, passage och hundrastning. Bänkbord, sittstolar eller en lekskulptur i den flacka gräsytan (3) skulle kunna locka förskolegrupper och familjer att röra sig i den frodiga parken.

Längs stranden färdas mycket cyklar i hög fart, en annan placering av cykelbanan borde utredas eller åtgärder för hastighetsreducering.

Ekologisk infrastruktur: Ekologiska värden finns i form av större lövträd med inslag av buskage för småfågel samt en knäckepekantad naturstrand. Träden ger skugga varma sommardagar och förhindrar erosion i den kuperade terrängen. Parken har potential att utvecklas mot högre ekologiska värden, bland annat genom att bevara och utveckla naturstranden med fler knäckepekar som motverkar stranderosion.

Naturstranden är ett viktigt habitat med en stor biologisk mångfald och de knäckepekar som finns längs stranden är särskilt viktiga att spara. Vid utveckling av gångstråket är det viktigt att inte minska naturstranden utan hellre minska gångvägen och flytta cykelbanan i nivå med vägen samt att tillföra ängsplantering och blommande buskar i grässlätten mot Söder Mälarstrand.

Pålsundsberget har fantastiska naturvärden med mycket tät buskage, stora träd och rik undervegetation. Den breda, treskiktade vegetationen bedöms ha en mycket god luft- buller- och mikroklimatreglerande funktion. Om parken tydligare knöts ihop med Skinnarviksparken skulle den potentiellt kunna vara en spridningskorridor. Parkens skötsel bör anpassas primärt till dess naturvärden med undantag för utsiktsplatserna där vistelsevärdena prioriteras. De trimmade ytorna längs gångvägarna i

parken skulle kunna fyllas med en större artrikedom av marktäckare och örter. I naturminnet finns många arter bland annat märks blåbär, lingon, blåklöcka, äkta johannesört och harstarr tillsammans med sällsyntheter som stortimjan och kvarstående eller självspridda bestånd av odlade arter som toppklöcka och borstnejlika.

Bevara:

- Möjligheten att kunna röra sig längs vattnet och upp i slänten
- Parkens stora ekologiska värden
- Parkens gröna och naturlika karaktär
- Utsiktsplatser
- Naturminne
- De stora träden
- Naturstranden i sin helhet

Vårda:

- Föryngring av buskage
- Gallra buskage och träd för att skapa siktlinjer
- Klipp gräset mer sällan i slänten mot gatan
- Så in örter och marktäckare på ytorna utmed gångvägarna

Utveckla:

- Naturstranden med mer knäckepekare som motverkar erosion
- Se över vegetationen med tanke på utblickarna, skapa en utsiktspunkt
- Utveckla utblicksplatsen nere längs stranden
- Naturlek eller temaplatz mini-industri vid det gamla brottet
- Strandpromenaden så att det finns bättre möjlighet till vattenkontakt
- Begränsa cyklisternas hastighet och komplettera med cykelstråk i gatuplan

I slänten slingrar sig gångvägen upp, med skugga från höga träd och utblickar mellan träden.

16. Sickla Park

Historia

Sickla Udde var på 1700-talet en betad ekhage som hörde till Lilla Sickla Gård. Sickla udde bebyggdes med bostäder i slutet på 1990-talet och samtidigt ordnades parken med lekplats och gångvägar.

Beskrivning

Karaktär: Naturpark

Storlek: 4,4 ha

Innehåll: Sickla Park ingår i Nackareservatet och kallas även för Ekbacken då den har ett av länets största bestånd av gammelekar. Ekarna hyser flera rödlistade arter av skalbaggar. Ekbeståndet har sparats och vårdats och samtliga ekar har skyddsföreskrifter i detaljplanen. En lekplats (1) finns i ekskogens sydvästra del och på lekplatsen finns bland annat klätternät, rutschbana, bollek och gungor. Genom parken löper ett gångstråk (3). Förutom längs huvudstråket kommer man till parken via ett antal olika trappor (2).

Analys

Grön karaktär: Parken är en viktig grön lunga och ett unikt stycke natur i den högt exploaterade stadsdelen Sjöstad. Stora ekar och kvarlämnade döda träd ger parken dess karaktär. Parken är välskött och sköts enligt en framtagna skötselplan. Lekutrustningen är spännande och originell och vackert anpassad till naturmiljön. Lekutrustningen är i behov av upprustning. Program för upprustning ska tas fram 2019 och planeras att genomföras 2020/2021.

Grönt vardagsrum: Både den anlagda lekplatsen och skogsområdet är populära lekområden och parken används mycket av förskolor och skolor i området. För att parken ska kunna fungera som naturlek och avskild naturupplevelse borde besöksstrycket utredas, hur mycket används parken idag och hur många bostadsprojekt räknar med denna park som bostadsnära natur. Den ovalt formade sportplanen är till sin form inkluderande och flexibel för olika sorters användning, men används idag som plats för provisorisk skola. Parken som är ett viktigt utflyktsmål skulle kunna kompletteras med fler mötesplatser, exempelvis grillyta men också väderskydd. Parkens sydöstra del är bullerutsatt från Södra länken och kan inte användas för rekreation pga buller.

Ekologisk infrastruktur: Parken ingår som en del av Nacka naturreservat med sina värdefulla ekmiljöer, till vilka rödlistade arter av skalbaggar finns knutna. Det är viktigt att vårda och utveckla parken enligt dess skötselplan och bevara den som naturreservat. Sickla park består av bred, treskiktad vegetation som bedöms ha en mycket god luft- buller- och mikroklimatreglerande funktion. Större delen av parken bör lämnas orörd med undantag för viss slyröjning. Rörd ved bör regelmässigt lämnas som död ved. I området mot Södra länken finns en björkbacke med en bit ängsmark med bl.a. blåklöcka, rallarros, fyrkantig johannesört, liljekonvalj och backviol. Ängsytan bör skötas ändamålsenlig för att behålla dess värden. Det finns mycket död ved i parken, vilket har stort värde för insektsliv, svampar och lavar.

1. Lekplats, 2. Trappa, 3. Gångstråk, 4. Fotbollsplan, 5. Förskola, 6. Skola. Skala 1:4000

Parken är en naturmiljö som med sina höga träd avskärmar från omgivningen.

I parken finns bollek och en stor lekplats.

Bevara:

- Området som naturreservat
- Konstverket
- Möjlighet till naturlek
- Berghällar, berg i dagen
- Äng vid björkbacke
- Upplevelsen av naturmiljö
- Stora lövträd och blommande träd
- Lekplatsen
- Flexibel oval sportyta

Vårda:

- Enligt skötselplan
- Renovera lekredskap, små hus och trämaterial
- Rensa sly
- Ta bort stälkanter
- Lämna delar mot Södra Länken orörda
- Kompensera långsiktigt genom nyplantering/föryngring av ek

Utveckla:

- Utflyktsplatser i skogen
- Möjligheter för korvgrillning
- Utred besöksstrycket på parken
- Väderskydd
- Fler platser att sitta
- Mängden död ved
- Fler platser för naturlek
- Upprustning av lekplatsen enligt framtaget program

Sickla Park har länets största bestånd av ekar.

17. Skinnarviksparken

Historik

På Skinnarviksberget (1) bodde förr i tiden garvarna, eller skinnarna. Deras verksamhet luktade så illa att den måste läggas på avstånd från staden. Det som idag är Skinnarviksparken (2) var tidigare en del av Kristinehovs Malmgård som byggdes på 1700-talet. Parken anlades på 1910- och 20-talen och präglades av den tidens idéer om att den ursprungliga naturen i största utsträckning skulle bevaras. På 70-talet skapades Münchenbacken i parkens norra del. En upprustning av parken påbörjades 2008. Lekparken rustades 2017-2018 med temat luftballonger.

Beskrivning

Storlek: 6 ha

Karaktär: Naturpark, Kvarterspark

Innehåll: Skinnarviksberget är egentligen två bergsområden som skiljs åt av den igenlagda uppfartsvägen från Söder Mälarstrand (3). Vid Gamla Lundagatan (7) och Ludvigsbergsgatan (9) har den låga trähusbebyggelsen från 1700-talet bevarats. De små täpporna avgränsas från gatan med träplank och syrenhäckar. Även vid Yttersta Tvärgränd (8) finns små bevarade 1700-talshus. I parken finns en upprustad lekplats (4), gräsytor, berghällar, sittplatser och många olika sorters träd. Bergets krön är Stockholms högsta naturliga punkt på 53 m över havet.

Analys

Grön karaktär: Karaktären i parken är naturlig med stora nivåskillnader, stora träd och i hela parken finns många vackra utsiktsplatser med fina utblickar över Riddarfjärden och Stockholm. I parkens östra del finns Skinnarviksberget med berghällar och en

1. Skinnarviksberget,
 2. Skinnarviksparken,
 3. Gamla uppfartsvägen från Söder Mälarstrand,
 4. Lekplats,
 5. Utsiktsplats,
 6. Liten lekplats,
 7. Gamla Lundagatan,
 8. Yttersta Tvärgränd,
 9. Ludvigbergsgatan,
 10. Heleneborgsgatan,
 11. Parkering vid Södermälarstrand,
 12. Kristinehovsgatan.
- Skala 1:2000.

vild naturmarkskaraktär som är viktig att värna. I parkens västra del är karaktären mer tillrättalagd och utformning med de klippta gräsytorerna är viktiga som kontrast till den naturliga karaktären. Utsiktsplatser, finplanteringar samt gångvägar är fint bevarade. Viss gallring av vegetationen har skett och det är viktigt att också i fortsättningen göra en avvägning mellan att bevara parkens många fantastiska träd och buskar och samtidigt se till att vackra utblickar upprätthålls. Vegetationen är också viktig för att parken inte ska upplevas som blåsig. Entrén från Gamla Lundagatan och Yttersta Tvärgränd borde ses över då de trots skyltning blir otydliga och ger ett privat intryck. Detta gäller också entrén från Skinnarviksringen som med sin vackra slänt är ett fint promenadstråk. En idé finns om att kunna förlänga Monteliusvägen från Ludvigbergsgatan, över nodrligaste delen av klipporna, genom parken och ända bort till Kristinehovsparken.

Sittbänkarna i parken är placerade i fina lägen med utsikt.

Grönt vardagsrum: Den stora parken erbjuder en mängd sätt att vistas på och under sommarhalvåret är det mycket folk på berget som också är en mötesplats för ungdomar. Det är viktigt att upplevelsen av att befinna sig avskilt och möjligheten att hitta sin egen plats på berget bevaras. Samtidigt skulle möjligheten till evenemang och folkliv kunna utvecklas genom att skapa en teaterplats i närheten av berget samt en toalett vid Yttersta Tvärgränds slut. Komplettering av belysning behövs vid vissa trappor. Handledare behöver kompletteras på vissa ställen i den branta parken.

Ekologisk infrastruktur: I parken finns en stor artrikedom med flera olika sorters blommande och bärande träd samt ett rikt fågelliv. Parken är en potentiell spridningskorridor och uppvisar fler värdefulla habitat såsom ädellövträd, täta buskage och död ved samt gamla hålträd. Slänterna skulle kunna utvecklas mot ängsmark för högre ekologiska värden. Den i huvudsak treskiktade vegetationen har mycket bra värde för såväl bullerdämpning, luftrening och temperaturreglering för omgivande bebyggelse. 2017 togs en trädvårdsplan fram för parken och det är viktigt att intentionerna i den följs upp.

Bevara:

- Den vilda karaktären i parken
- Rofyllheten och möjlighet att få sitta ifred
- Utblickar och siktkorridorer

Vårda:

- Slyröja planteringar som övergår i naturmark
- Tillgängligheten till parken genom fler handledare
- Utblickar
- Träden i enlighet med framtagna trädvårdsplan

Utveckla:

- Tillföra en toalett samt förbättrad sophantering på berget
- Fler typer av sittplatser
- Se över parkeringar mot Söder Mälarstrand samt vid fastigheter, speciellt kopplingen till Södermälarstrand
- Promenadstråk på utsidan av Skinnarviksberget, en förlängning av Monteliusvägen
- Ängsytor i slänter

Tillgängligheten i parken kan förbättras genom att handledare tillförs på stigarna och gångvägar där detta saknas.

Den nya lekplatsen.

18. Tantolunden

Historik

Tantolunden är en av stadens viktiga bergsparker. Den anlades i slutet av 1800-talet efter Albert Lindhagens stadsregleringsplan. Mer än 2000 träd planterades och gräsmattor anlades. Vid sekelskiftet beslutades att Tantolunden skulle bli en lek- och idrottspark. En idrottsplan anlades mitt i parken och lektyor ordnades mot Ringvägen.

Beskrivning

Storlek: 14,9 ha (exklusive kolonilotter)

Karaktär: Bergspark, Stadsdelspark 1890-tal, naturpark

Innehåll: Tantolunden är en kuperad, grönskande park som också har naturpartier, kala klippor, utsikt och en stor idrottsplats (3). I sluttningarna ner mot Årstaviken ligger koloniområden (2). En sandsilo finns under jord. I parkens sydöstra del finns en mindre lekplats (7) med gungor och sandlåda och i parken finns en discogolfpark. En stor hundrastgård (4) finns i parken. I området öster om idrottsplatsen finns många värdefulla träd, böljande gräsytor och ett slingrande gångvägssystem. En topplats (6) med parksoffor finns också.

Analys

Grön karaktär: Tantolunden ligger inom en av riksintresset för kulturmiljövård särskilt utpekade värdekärnor. Parken är en lummig bergspark som domineras av stora träd och mycket vegetation, breda och generösa gångvägar och känslan av natur och topografin i parken ger den en naturlig uppdelning i olika rumsligheter. Den är med sina många stora träd och blandning av funktioner en av Södermalms viktigaste parker. Parkens storlek, kvaliteter och

1. Drakenbergsparken,
 2. Koloniområden,
 3. Idrottsplats,
 4. Hundrastgård,
 5. Förrådsgård,
 6. Topplats,
 7. Lekplats,
 8. Parkeringsplats,
 9. Molitors malmgård,
 10. Ekermanska malmgård,
 11. Fågelbar.
- Skala 1:8000.

dess läge i stadsdelen gör den till en av de mer välbesökta parkerna och den fungerar som en viktig länk mellan Ringvägen och det gröna sambandet ner till Årstaviken. Det är därför av stor vikt att parkens utformning mot Ringvägen utvecklas och att den gröna kopplingen som parken utgör bibehålls. Den nyligen uppförda byggnaden längs Ringvägen utgör en försämring för denna koppling och de kvarvarande gröna ytorna och entréerna mot Ringvägen behöver därför förstärkas och utvecklas. Den befintliga parkeringsplatsen (8) på parkmark längs Ringvägen utgör också en del av den dåliga kontakten till parken. Entréerna till parken skulle behövs förtydligas.

Utformningen av parkeringsplatsen till koloniområdet och till idrottsplatsen behöver ses över för att bättre passa in i parkens övriga utformning. Parkeringssituationen till idrottsplatsen i samband med evenemang behöver utredas för att kunna förbättras.

Kallmur i sten längs kolonilottsområdet.

De finns en scenplats med tak och sittbänkar som är i behov av upprustning. Lekplats och små lekytor för sandlek finns också i parken samt en u-formad plats med sittbänkar i behov av upprustning. Hundrastgården har både tak och sittplatser, men dessa behöver rustas. Hundrastgården kan utökas i omfattning. En grind i staketet runt hundrastgården från nordöst skulle innebära bättre tillgång för hundägare, men också bidra till att hundrastgården inte blir en barriär när man går över hällmarken i parken. På Tantoberget finns också Södermalms enda så kallade fågelbar där många olika fågelarter har observerats.

Grönt vardagsrum:

Kopplingen mellan parkens östra del på den lägra nivån i tunnel under Ringvägen behöver förbättras. Detta är ett viktigt samband med det gröna stråk som ansluter till parken österifrån och det skulle behöva utvecklas och förtydligas. Utformningen av Zinkens väg med smala gångbanor, brist på gångbanor och höga hastigheter påverkar även parken och kopplingen till Årstaviken på ett negativt sätt. Det finns behov av allmän toalett i parken.

Den östra delen av parken används flitigt av förskolegrupper och det finns enkla kojbyggen i naturmarken. Lekvärdena i parkens naturmark är stora, men skulle kunna kompletteras ytterligare. Lekplatsen är i behov av upprustning. I koloniområdet finns bra gångvägar, men tillgängligheten skulle kunna förbättras med tillägg av handledare och tydligare information om var man får gå. Koppling finns via stigar ner till vattnet. Dessa kopplingar skulle kunna utvecklas till mer anlagd gångväg/trappa på något ställe. I den västra delen finns en vacker utsiktsplats placerad ovanpå en sandsilo som skulle kunna utvecklas.

Ekologisk infrastruktur:

Tantolunden innehåller tre stycken sammanhållna ekmiljöer med höga värden för den biologiska mångfalden och ligger inom ESBO. Den utgör potentiell spridningskorridor. Förekommande naturvårdsarter är ek, ask, alm, bok. Stockholms största parklind (döende) står vid Molitors malmgård. Tre stora avenbokar finns i i östra Tantolunden. Steglits finns i parken och valnöt förekommer.

De värdefulla habitat som parken innehåller är ekmiljö, ädellövmråden, tät buskage, ängsmark, naturligt höghöjdsområde och förekomst av död ved. Ekmiljön i östra Tanto är i behov av friställning (akut). Några områden i östra Tanto kan planteras med ek. Parken innehåller också ädellövmråden invid strandzon. Invid Tantolundens strandzon samt i koloniområdet under västra Tanto finns stora inslag av gamla ekar.

Parken innehåller täta buskage för småfåglar. Stora delar av östra Tantolunden kantas av täta buskagemiljöer, särskilt i södra delen av Östra Tantolunden. Ängsmark, torräng förekommer också. Fin klöveräng finns i sydöstra Tantolunden som kan utvecklas mot fin ängsmark med rätt skötsel (hävd). På flera ställen i parken finns död ved, hålträd, torraka (dött stående träd), stenhög och kompost. Östra Tantolunden uppvisar inslag av död ved särskilt i syd.

Parken har inslag av ett tiotal blommande träd såväl lind, lönn, hästkastanj, hagtorn, fläder, rönn och blommande partier i backslänterna som kantar östra Tanto vilket är gynnsamt för pollinering.

Parken är generellt tvåskiktad. Hög krontäckning och hög grad av stora träd i parken bidrar till god dagvattenhanterande effekt.

Picknickbord längs gångstråket i Tantolunden.

Bollplanen i bakgrunden.

Möjlighet till väderskydd längst gångvägen.

Asfalterade vägar genom parken.

Bevara:

- Naturkaraktären, träden och buskagen
- Discogolfbanan
- Bevara koloniområdena
- Bevara promenadparken
- Fågelbaren
- Bevara den gröna kopplingen till Ringvägen

Vårda:

- Naturvärden
- Ekmiljön i östra Tantolunden är i behov av friställning (akut)
- Tillgängligheten med tillägg av handledare på vissa ställen
- Vårda det stora gröna parkgolvet som framhäver trädstammarna
- Soffor behöver kompletteras och lagas

Utveckla:

- Ta fram program för kompletterande funktioner i parken
- Ta fram program för utveckling av utsiktsplatsen
- Utveckla entréerna till parken med fokus på att få till bra kopplingar mellan Ringvägen/Årstaviken.
- Se över tillgängligheten i koloniträdgårdarna
- Utredda möjligheterna för ett kolonilottsfik
- Områden i östra Tantolunden planteras med ek
- Klöveräng utvecklas till fin ängsmark
- Utveckla kopplingen mellan parken och Ekermanska malmgården
- Offentlig toalett
- Se över belysningen i parken

19. Åsöberget

Historik

Åsöbergets småskaliga trähusbebyggelse ger som helhet en värdefull bild av livsvillkoren för arbetare i närheten av de stora arbetsplatser som bland annat var knutna till sjöfarten. Bebyggelsen har särskilt starka kopplingar till Skeppsvarvet vid Tegelviken men även till textilfabrikerna på östra Södermalm och till Liljeholmens stearinfabrik som låg norr im Hovings Malmgård. ”Parken ovanför Tegelvikstorget” fick 1885 namnet Åsöberget. Nuvarande planteringar och sittplats uppe på Åsöberget kom till 1968.

Beskrivning

Storlek: 1,3 ha

Karaktär: Naturpark

Innehåll: Området består till största delen av bergsbranter med gallrad naturmark. Ett nät av gångvägar länkar samman de olika delarna. Från närliggande gator ansluter trärappor. Den mest karaktärsfulla trappan är Kvastmakartrappan (3) som slingrar sig upp på berget samtidigt som den är entré till de små stugorna ut mot Londonviadukten. På bergets topp finns en parkliknande del med klippta gräsytor och grupper med planterade buskar och träd. Parksoffor vända mot vattnet (1) erbjuder utsikt ut över Saltsjön. Längs Lotsgatan finns några mindre perennplanteringar. En bit upp från gatan, på väg mot toppen, finns en idag igenvuxen, grusad terrass (2) med rasade murar. Från denna plats leder en lång trappa av granit ned mot Londonviadukten (5). Ett stycke ytterligare närmare toppen finns en rad av karaktärsskapande kandelaberträd - lindar och lönnar (6).

1. Utsiktsplats,
 2. Igenvuxen terrass,
 3. Kvastmakartrappan,
 4. Hedbergs trappor,
 5. Trappa till Folkungagatan,
 6. Kandelaberträd,
 7. Kvastmakarbacken,
 8. Hovings malmgård,
 9. Platsbildning bakom utsiktsplats.
- Skala 1:3000.

Analys

Grön karaktär: Åsöberget ligger inom en av riksintresset för kulturmiljövård särskilt utpekade värdekärnor. Området erbjuder förutom utsikt en blandning av natur och kultur. Gångstråket genom den välbevarade historiska miljön med små röda stugor kan bitvis liknas vid en historisk upptäcktsfärd. Den naturliga vegetationen bör gallras så att gluggar med god utsikt bildas samtidigt som naturmarkskaraktären består. Gångstråket måste hållas öppet och får inte växa igen och bli för smalt. En genomgång av vegetationen skulle öka områdets trygghet. Den parkliknande delen på toppen är i behov av översyn, bänkarnas placering, buskagen och gräsytor bör ses över. Platsen bakom utsiktsplatsen har stor utvecklingspotential. Vid Kvastmakargatan finns det en grusad parkeringsplats som blockerar entrén till Åsöberget, denna parkeringsplats förslås tas bort.

Lotsgatan.

Grönt vardagsrum: Parken besöks idag främst av boende omkring men även av turister. Att vistas i miljöer som skapar en koppling och förståelse för Södermalms historia är viktigt ur kulturhistorisk synvinkel. Parken används mycket för promenader, löprundor och för hundpromenader. En av de få platser som man stannar upp vid är utsiktsplatsen. Här skulle fler typer av sitttytor kunna utvecklas. En analys över områdets tillgänglighet behöver utföras.

Ekologisk infrastruktur: Idag är vatten som forsar ner från klippkanten något som behöver åtgärdas och en översyn över områdets dagvattenhantering behöver utföras. Att bevara den naturliga vegetationen i slänterna, död ved och de blommande buskarna som ger både karaktär och ekosystemtjänster till parken är viktigt. I Kvastmakarbacken (7) skulle ängsvegetation kunna skapas.

Utsiktsplatsen på toppen av berget.

Platsbildning bakom utsiktsplats på toppen av Åsöberget.

Kvastmakartrappan med dess stugor som slingrar sig uppför berget.

Bevara:

- Utsikten
- Trätrappa med privata entréer
- Den gröna oasen med dess höga kulturvärden
- Upplevelsen av naturmiljö
- Död ved, större lövträd som ger skugga och blommande buskar och träd

Vårda:

- Parkbänkarna
- Vegetationen

Utveckla:

- Ta bort parkering vid Kvastmakargatan
- Utsiktsplatsen och platsen bakom utsiktsplats, ta fram program
- Lägg igen den igenvuxna terrassen
- Tillgängligheten
- Sittplatser
- Dagvattenstrategi för parken
- Äng i Kvastmakarbacken
- Ta fram trädvårdsplan
- Förstärk den historiska kopplingen till Hammarby Sjö via Hovings malmgård. Skapa stråk

Naturområden

Naturområden har höga ekologiska värden, som livsmiljöer och spridningskorridorer för djur och växter. Områdena har även höga upplevelsevärden, som till exempel vild natur, skogskänsla och promenad.

Bilder från Årsta Holmar

20. Årsta Holmar

Historik

Gården på Årsta Holmar(4) byggdes med orangeri och fruktträdgård i mitten på 1700-talet som bostad till Christer Robsahm som också startade Sockerbruket. Gården fungerade sedan under många år som sommarställe till flera olika ägare. Under den första hälften av 1900-talet bodde en familj permanent här och hade växthus och diverse odlingar. Mellan 1926 och 1934 var holmarna en egen stadsdel men ingår nu i Södermalms stadsdelsområde. Numera är gården privatägd och används för konferensverksamhet och utbildning av vårdpersonal. År 2018 inrättades naturreservat i Årstaskogen och Årsta Holmar.

Beskrivning

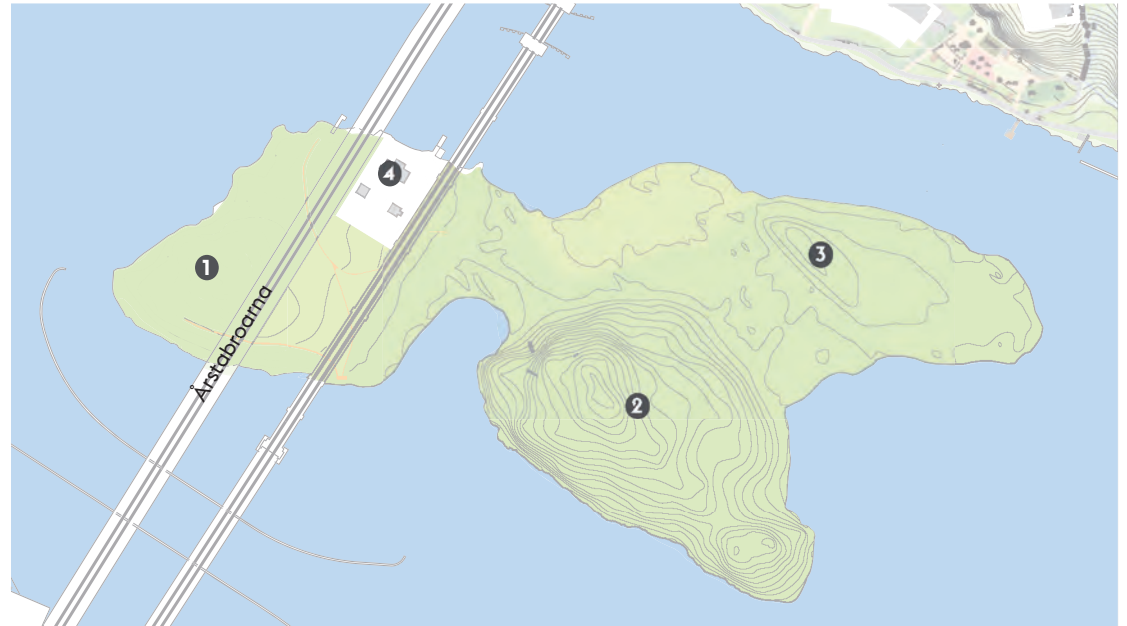
Storlek: 9,1 ha

Karaktär: naturområde, naturpark

Innehåll: Holmarna är tre till antalet. Alholmen (1) i väster, Bergsholmen (2) i mitten och Lillholmen (3) i öster. Årstabroarna passerar över Alholmen och har sina bropelare där. De två andra holmarna har det största naturvärdet med lövdominerad urskog som fått utvecklas fritt under flera decennier, men även ängar och skärgårdslandskap.

Analys:

Grön karaktär: Årsta Holmar upplevs framförallt från Eriksdalslunden- Årstavikens strandpromenad där holmarna ligger som blickfång mitt i Årstaviken. Den vilda karaktären med hängande träd ut i vattnet förtydligas av kontrasten mot de raka brofästena och den vackra 1700-talsgård som ligger nästan under Årstabron. På Årsta holmar finns kulturhistoriska spår av ett äldre park- och odlingslandskap. Bland annat syns rester av den tidigare engelska parken i form

1. Alholmen, 2. Bergsholmen, 3. Lillholmen, 4. 1700-tals gård. Skala 1:5000.

av grova ädellövträd, prydnadsbuskar och slingrande stigar. Flera bebyggelse lämningar från växthus och annan gårdsbebyggelse finns också på ön. Vid Alholmens nordvästra strand finns ett äldre bryggfäste och i vattnet runt holmarna finns ett antal lämningar efter fartyg.

Grönt vardagsrum: Årsta holmar nås via färjeförbindelse från första augusti till sista september. Holmarna utgör en skyddad miljö där växter och djur kan leva ostört, trots att man befinner sig i Stockholms centrala delar. Detta gör den begränsade tillgängligheten motiverad för det upplevelsevärde som ett orört, vilt naturreservat ger. Tydligare skyltning om att Årsta Holmar är ett naturreservat behövs.

Ängsytor dominerar på Lillholmen och buskagen utgör häckningsmiljö för sångare bl.a. för näktergal.

Ekologisk infrastruktur: Årsta holmar ligger tillsammans med Årstaskogen och Årstaviken inom ett så kallat ekologiskt kärnområde med värdefulla våtmarks- och naturstrandmiljöer och Årsta holmar ligger dessutom inom ESBO och habitatnätverk för groddjur. Naturstränderna är dessutom ESKO-klassade (Ekologiskt särskilt känsliga områden). Skyddsvärda arter och nyckelarter så som mindre hackspett, groddjur, fladdermöss, ask, ek finns på ön. Årsta holmar huserar ett flertal skyddsvärda arter samt ett antal rastande och häckande skyddsklassade fåglar. Även bäver finns här. Ädellövsmiljöer finns vid Årsta gård. En del hållmark och barrskog förekommer på Bergholmen och som kopplar till de värdefulla barrskogsområdena i Årstaskogen i syd. Årsta holmar huserar fladdermöss som rör sig mellan ädellövsområdena och längs med strandzonerna. Årsta holmar utgörs till stor del av våtmarksmiljöer av olika slag. Bergholmen och Alholmen består till stor del av artrika naturstränder med vassbälten och gungfly. Dessa miljöer är värdefulla fiskföryngringsmiljöer. Vassbältena fungerar som ”buskage” för vissa småfåglar så som tex sävsångare. Här finns även värdefull fuktlövskog. Ängsytor dominerar på Lillholmen och här bör bete utvecklas. Alholmen uppvisar tidigare odlingsmark men även ängsmarker. Död ved förekommer generellt på Årsta Holmar och bör tillföras kontinuerligt, särskilt vid röjningsarbeten. Blommor och bär för pollinering finns i form av lönn, lind och diverse fruktträd. Invasiva arter så som jättebjörnloka finns sporadiskt och kan behöva bekämpas. En skötselplan för Årsta Holmar togs fram när naturreservatet bildades. Öarna utgör fågelskyddsområde varför tillträdesförbud på delar av holmarna råder 1/4-31/7.

På Årsta holmar växer fuktlövskog, med arter som knäckepil, klibbal och lind.

Bevara:

- Holmarnas unika karaktär av vild naturmark
- Allmänhetens begränsade tillträde till platsen
- Båtförbindelsen
- Kulturhistoriska spår från gårdens park- och odlingshistoria

Vårda:

- Sköta enligt den särskilda skötselplan som finns för Årsta Holmar
- Tillföra död ved kontinuerligt
- Bekämpning av jättebjörnloka

Utveckla:

- Bättre information om naturreservatet längs Eriksdalslunden-Årstaviken
- Skapa nya grodgölar
- Bete på Lillholmen

I viken mellan Bergholmen och Alholmen finns ett gungfly där drillsnäppa, mindre hackspett och silltrut häckar.